

Celoletna naročnina znaša K 2.—. Posamezne številke po 10 vin
 Uredništvo: Franc Terseglav, Ljubljana (Katol. tiskarna). Upravištvo: Ivan Podlesnik, Ljubljana (Katol. tiskarna).

Št. 9.

V Ljubljani, dne 1. avgusta 1908.

Letnik I.

Današnja številka obsega 16 strani.

Škofja Loka.

Prvi dan (26. julija).

26. julij sme naša krščansko-socialno organizirana mladina šteti ned svoje najlepše dneve. Kako je mesto bilo okrašeno, kakšna ogromna množica nas je bila iz Kranjske, Štajerske, Koroške, Tržaškega, Goriške, to je že drugod bilo obširno popisano. Naš namen je le ta, da, kar je od te slavnosti za nas t r a j n e g a pomena, tu povdarimo in zabeležimo, da naša mladina iz Škofje Loke ne bo ohranila samo medlega spomina na slavnostno razpoloženje, temuč bo seme, ki so ga ji tam v srce položili jedrni nauki mladeniškega tečaja, rodili stoteri sad, da bo nastop telovadcev, vtis te mogočnosti, vpliv ondi razvite discipline, duha naših mladeničev in deklet preobrazil in prerodil, razvil njihove telesne in umske zmožnosti, razum in voljo do tistega viška, ki je potreben v bojih z nasprotniki, potreben pa tudi za izobrazbo vsega našega ljudstva, njega umski in gmotni napredek.

Od velike skupščine S. K. S. Z. dopoldne je za nas važno poročilo Ivana P o d l e s n i k a o mladeniški organizaciji. Izvajal je:

Kvišku in naprej!

Čenjeni zborovalci! Dragi bratje telovadci! Ko sem gledal danes zjutraj armado slovenske mladine, ki je korakala v to staro mesto in se spominjal lanskega prvega nastopa na Jesenicah, sem globoko občutil velikanski napredek naše organizacije od preteklega leta sem. Zdelo se mi je, da stojim ob pričetku pomladi in gledam, kako prihaja po prvih solčnih žarkih v deželo tako srčno zaželjena pomlad, pomlad

s cvetjem in petjem, pomlad z lepimi upi in bodočnostjo. In če pogledam to mogočno današnje zborovanje in se vprašam, kaj je privedlo sto in sto navdušenih narodnih delavcev na to mesto, si moram odgovoriti: ta dan naše mladine je posledica mogočnega gibanja, ki meče svoje valovje širom slovenske zemlje in ki je povzročeno, da prinese na našo zemljo res pravo, veselopomlad prerojenja in vstajenja slovenskega naroda. In če se dalje vprašam, kaj je namen temu gibanju, povzročenem po mladini, vzbujenem po zavednih slovenskih mladeničih, si moram odgovoriti, da je namen dvojen: kvišku in naprej!

Ni moja naloga, da bi podajal na tem zboru bilanco o številu naših odsekov, o številu telovadnih ur in lepih prireditvah, ki so jih v letošnjem letu priredili naši mladeniči. Tako bilanco bomo podali ob drugi priliki, na občnem zboru »Zveze telovadnih odsekov«, predračune za ugodni ali neugodni uspeh te bilance bo pa pokazalo današnje popoldne na telovadišču. Namen mojega poročila je, govoriti o duhu, ki vlada in naj vlada med vrstami naših mladeničev.

Kvišku! Kvišku stremi duh organizirane slovenske mladine. Živimo v času in med ljudmi, ki so si izbrali, rekel bi, za drug svoj življenjski poklic, da blatijo vse, kar je združenega z verstvom. Ti ljudje obračajo posebno pozornost na mladino. Radi bi videli mladino, ki bi bila sržnja in žrtva vživanja in ki naj ne bi imela pred očmi Križanega in ne poslušala njegovih zapovedi. Nadsvetovni cilj in oporo, vero v Boga, v kateri se izjednačijo vsi stanovski razločki, v kateri se ublaži trdost in bridkost vsakdanjega življenja, tega cilja in opore hočejo oropati v imenu lažisvobode. Premišljeno je njih delo, preračunjene njega posledice. Mladina, ta jim je torišče, ta je njihov up.

Pa tudi naš! Mogočno valovanje mladinskega gibanja zadnjih let, današnji impozantni nastop slovenske mladine nam priča, da luč žive vere v Boga ne bo ugasnila med našim narodom. Prvi cilj, najsvetlejša točka v mladinskem našem programu, prvi in najmočnejši klic kvišku je: ohraniti sebi in po nas narodu vero v Kristusa in njegovo cerkev. To je temeljna točka, to je vihar, ki razburja morje čustev, da meče to morje mogočno svoje valovje, po mladinskem gibanju, širom slovenske zemlje, in jo plodovito namaka, da bo mogla roditi sadov. In zato sem pooblaščen izjaviti pred celim tem zborom, pred celo slovensko javnostjo, da je mogočni program vernega slovenskega ljudstva, sestavljen na treh slovenskih katoliških shodih, v prvi vrsti program slovenske mladine. Ob enem pa podajam tudi slovesno izjavo, da se čuti organizirana slovenska mladina tudi v prvi vrsti poklicano, stati na braniku in kot armada vojakov braniti in skrbeti, da se v tem smislu ločijo duhovi: na eni strani dan, na drugi noč. Na eni pomlad, na drugi zima! Kdor nima poguma, odločno pripoznati tega, kar pripoznamo in izjavljamo mi, ta ni naš, ta naj gre tja, kjer hočejo tako svobodo, za kakršno mi nimamo smisla, ker vemo, da se skriva za njo suženjstvo.

To izjavo podati se nam zdi potrebno tudi zato, ker vemo, da se je in se bo še mnogokrat slišalo, čemu pa povdarjati vedno in vedno versko stališče? Saj nima telovadba nič opraviti z vero. Res je, telovadba z vero nima nič opraviti, toda naša organizacija pa ima opraviti z njo, ker ji je vera temelj, ker je mladeniška organizacija krščansko demokratična. Prepričani pa smo tudi, da se ta krščanski demokratizem ne sme samo slišati iz ust, temveč da se mora vedno bolj in bolj kazati v dejanju. Do skrajnosti hočemo in moramo izvesti to načelo v naših organizacijah in neizprosna zahteva, da mora naš mladenič tudi v javnem svojem življenju vedno in ob vsaki preiliki kazati, da je član organizacije, ki se čuti poklicano braniti in varovati svetinje svete naše vere. Ta neizprosna zahteva naj da pečat našemu gibanju in obenem pa naj bo tudi skala odbijalka vsem onim, ki mislijo, da se da v naših vrstah dobro živeti, četudi se prisega in dela samo po nekaterih točkah našega programa, temeljno točko, krščanstvo v prepričanju in dejanju pa se zanemarija.

Ta svitla točka našega programa pa naj je tudi sila, ki naj dviga mlada srca kvišku do solnčnojasnih višav ciljev in vzorov, ki edini morajo posameznika osrečiti, narod pa utrditi.

Pa ne samo kvišku, temveč tudi naprej so obrnjene naše oči. Mi vemo, da bi se, ako bi gledali samo zvezde na nebu, kmalu spodtaknili ob kamenju na cesti. Mi vemo, da bi, ako bi gledali samo kvišku, pozabili na zemljo, kjer so naša pota, in bi zašli na teh potih. Mi vemo, da, ako bi gledali samo v bodočnost, da bi pozabili na sedanost, brez katere nam tudi ni bo-

dočnosti. Zato pa moramo skrbeti, da porabimo naš čas plodonosno, da ga porabimo v delu. Naša skrb ne sme biti samo, da zberemo kolikor mogoče številno armado slovenskih mladeničev v organizirano falango, temveč skrbeti moramo, da je vsak mladenič v tej armadi na svojem mestu, da je vsak mladenič ne samo vojak, temveč tudi junak. Junak dela! Vse naše organizacije, politične, gospodarske in izobraževalne, potrebujejo delavcev. Mladeniško organizacijo smatramo v prvi vrsti poklicano, da zbira v svojih vrstah ne rezervo, temveč avantgardo tem organizacijam. Skrbeti moramo, da naši mladeniči ne bodo le razumevali pomen dela v blagor naroda in domovine, temveč da bodo razumevali tudi delo v podrobnostih. Podam samo eno točko iz našega programa za naprej. Skrbeli bomo, da se ustanovi v vsakem kraju, ali naj tam že obstoji društvo ali ne, mladeniški odsek, ki bo razdeljen v pododseke, za telovadbo, petje, tamburanje, agitacijo, kolportazo itd. Ob enem pa mora imeti tak odsek natančno evidenco o vseh mladeničih ondotnega kraja. Mladeniči v naših odsekih bodo morali skrbeti, da pridobe takoj tisto mladino, ki zapusti šolo. Na pragu šole bodo morali čakati naši mladeniči svojih ožjih tovarišev in jih iztrgati iz rok in izpod vpliva onih ljudi, kie hočejo samo mladino usužnjiti v imenu njihove lažisvobode.

Ker je danes občni zbor centrale izobraževalnih organizacij na Slovenskem, zato podajem v imenu mladeniške organizacije še drugo izjavo in obljubo, to namreč, da bomo skrbeli, da bodo dobila naša društva iz vrst naših mladeničev najdelavnejše svoje moči. Moči za tajništva, predsedništva itd. In pa tudi moči za boje, ako so potrebni. Mi ne vidimo v naših mladeničih samo krdelo fantov, ki bi se organizirali zato, da bi s svojimi nastopi povzdignili ugled naših prireditev, temveč mi vidimo v njih krdelo učencev, mi gledamo v naši organizaciji vadnico za naše bodoče ljudske šole, kar morajo postati naša izobraževalna društva.

Večkrat že, ko so zahrumeli pomladni viharji tudi nad našo organizacijo in smo ustanovitelji z nekim strahom zrlji v bodočnost, nam je vedno ta strah pregnalo navdušenje in ljubezen do slovenske mladine in obljubili smo si, da če bi tudi prihrumeli najhujši viharji in strli najlepše naše delo, bomo pa pričeli iznova, ker je potrebno, ker je eno najvažnejših.

Pa zdi se nam, da tega treba ne bo, ker dveletni obstoj naše organizacije nam že priča, da plodovito jo blagoslovlja On, ki je tam v daljni svoji domovini nekega dne na cesti srečal žalosten sprevod, stopil k istemu, tolažil jokajočo mater in govoril mrtvememu sinu: Mladenič, rečem ti, vstani!

Mladenič, rečem ti, vstani! Te besede veljajo tudi slovenski mladini in vstajenje slovenske mladine tolaži tudi dvojno našo mater — domovino in cerkev — da prihaja po naši mla-

dini novo življenje, da prihaja s tem novim življenjem pomlad.

Do vere in do rodnih tal
ljubezen naš je ideal;
a Ti, ki žar zanetil si,
ki čustvo to posvetil si,
ljubezen v naših srcih goji,
da bomo narodni in Tvoji!

Na zdar!

Govor Valentina Zabreta pred sv. mašo
na trgu priobčimo v prihodnji številki.

Popoldne nas zanima

Javna telovadba Z. T. O.

O njej smo dobili sledeče strokovnjaško poročilo:

Ko poročamo o tem prvem skupnem nastopu telovadcev naše mlade telovadne organizacije, se ne smemo omejiti samo na nastop na telovadišču, temveč poročati moramo o celodnevem skupnem nastopu, ker le tako nam je mogoče pribiti, da so telovadci cel dan kazali vzorno disciplino. Že zjutraj smo čutili blagodejni vpliv te discipline, ko smo gledali, kako hitro in kako lepo je bil urejen izprevod. Tendenca celodnevnega nastopa in sploh vse prireditve je bila ta, da se pokaže vsak odsek v popolni svoji moči. To se je izvrstno posrečilo. Ravno vsled tega so že pri izprevodu bili razdeljeni odseki tako, da je bil vsak zase četa v četi. Po teh četah se je dalo presoditi odseke po številu njih članov, po številu uniform in po izvežbanosti v nastopih. Na čelu izprevoda je korakala godba, za njo so prišli državni poslanci in odbor S. K. S. Z., za temi zbor zveznih trobentačev, potem predsedstvo Z. T. O. in za njimi načelnik Z. T. O. Za tem pa odseki: Ljubljana, Št. Vid nad Ljubljano, Škofja Loka, Tržič, Križe pri Tržiču, Jesenice, Radovljica, Mengeš, Kamnik, D. M. v Polje, Horjul, Gor. Logatec, Dol. Lgoatec, Vipava, Metlika, Miren pri Gorici, Trbovlje, Celje, Št. Rupert, Idrija, »Planinski Sokol« iz Selca, Cerklje. Za temi pa so prišla društva S. K. S. Z., ki so se slavnosti udeležila. Celi dogli izprevod je kazal pestro sliko. Vsa moč discipline se je pokazala zelo lepo na trgu, kjer so telovadci napravili najlepši red in prostor. Po cerkvenem opravilu na trgu se je zopet izprevod v prejšnjem redu razvil in odkorakal po mestu pred »Društveni dom«, kjer so telovadci napravili špalir društvom, ki so odšla v dom zborovat. Med zborovanjem so imeli telovadci obed, zatem pa skušnjo. Niti enega od za nastop določenih telovadcev ni manjkalo pri skušnji, niti eden se ni zakasnil, s čimur je bilo težko delo zvezinega načelnika zelo olajšano.

Javna telovadba.

Nad 5000 gledalcev se je zbralo krog telovadišča, za kar je bil izbran najpripravnejši in

najlepši prostor. Z napeto pozornostjo je občinstvo pričakovalo nastopa, in ko je armada vojakov telovadcev prikorakala na telovadišče, jo je občinstvo burno pozdravljalo z navdušenimi »Na zdar!«-klici. Spored javne telovadbe je bil sledeči: 1. Rajalni nastop. 2. Proste vaje. 3. Orodna telovadba. 4. Vaje izbranih telovadcev na drogih. 5. Nastop zvezinega vaditeljskega zbora na drogu. 6. Rajalni odhod. Oglejmo si točko za točko. 1. Rajalni nastop je bil sestavljen sicer preprosto, toda že vsled množice telovadcev in lepe izvedbe so učinkovale efektne slike pohoda navdušujoče. Za rajalni nastop in posebno še za proste vaje samo z ozirom na pravilno kritje, se priporoča vedno ograjeno telovadišče. 2. Proste vaje. Razun nekaterih začetnih gibov so bile izvedene skrajno pravilno, brez najmanjše napake. Zdelo se nam je, da gledamo v masi telovadcev eno samo ogromno telo, iz katerega je kipela ogromna mlada moč, ki je obvladovala naša srca, da so kipel navdušenja do te poštene, delavne naše mladine, ki je naš ponos, naša nada. Prostim vajam je sledil kratek odmor, zatem pa: 3. Orodna telovadba. Naglo in spretno so postavili telovadci na telovadišče dva droga, dve bradlji, konja, dve kozi, dve skakali in pripravili palici. Viseči krogi so bili že pripravljene. Ker je ravno pred nastopom nekoliko deževalo, smo se bali, da bo trpela orodna telovadba, toda le malo se je poznalo, da je orodje zmogeno. Ne gre se nam, da bi navaiali nastop posameznih odsekov. Bilježiti hočemo v celem našem poročilu samo celotni vtis. Ta vtis je bil pri orodni telovadbi lep in celota je zakrila nekatere nedostatke na posameznih orodjih. Nekaj novega za vse telovadce je bil nastop metliškega odseka v skoku na višino s palicami. Za skupno orodno telovadbo so nastopili izbrani telovadci. 4. Na krogih. Težke vaje, ena za vse, dve prosti, so bile izvedene dovršeno in so vzbudili posamezni telovadci mnogo priznanja. Prav tako pri 5. točki, ko je nastopil zvezni vaditeljski zbor na drogu. Lepo število izbornih vadiateljev je jedro naše telovadne organizacije, pa tudi jamstvo za bodočnost, še lepšo in popolnejšo. 6. Rajalni odhod. Kot prihod je bil sestavljen skrbno in izveden še lepše kot nastop. V čveterostopih so zapustili telovadci telovadišče. Pred njimi je korakala godba. Občinstvo pa jim je poslalo salve priznanja in navdušenja. Mi smo pa konstatirali to-le: Cela organizacija obstoji poldrugo leto, nekateri odseki še le par mesecev. Med telovadci so mladeniči, ki so v večini prvič nastopili, preobvladujejo telovadske vrste v večini kmetiški in obrtniški mladeniči. Ena sama skupna skušnja, mnogim telovadcem nastop prvič z godbo. Ako sumiramo vse to, dobimo rezultat, da je bil nastop nad vse zadovoljiv in da se je nepričakovano posrečil. Zato pa najiskrenejši »Na zdar!« vsem telovadcem, posebno neumornim načelnikom in vadiateljem in še posebej zveznemu načelniku bratu V. Jeločniku!

Po telovadbi.

Po telovadbi so odkorakali telovadci v dom, kjer so se preoblekli in potem uredili v izprevođ, ki je pokazal drugo sliko kot jutranji. Na čelu je korakala godba, za njo Zvezin načelnik in predsedstvo, za temi pa najprvo uniformirani, za njimi neuniformirani telovadci. — Uniformiranih je bilo 171, neuniformiranih pa 215. Korakali so skozi mesto k »Balantu«, kjer se je pričela veselica. Med veselico do odhoda so se vedli telovadci vzorno, za kar jim posebno priznanje.

Odhod.

Nekateri odseki so odšli že med veselico radi železniških zvez. Načelniki so bili vzorno na mestu in na njihova povelja so bili zbrani telovadci v naglici ter pripravljeni za odhod. Navdušeni »Na zdar!«-klici so jih spremljali. Pristrčno smo se poslavljali od predragih nam bratov. Večina telovadcev je odšla ob 10 uri proti Ljubljani in Jesenicam. Pred odhodom jih je nagovoril zvezni predsednik dr. Lovro Pogačnik ter se pristrčno poslovil od njih škofjeloški župnik Avg. Šinkovec. Tudi na kolodvor jih je spremljala godba.

Celotni vtis.

Kadar nastopijo Sokoli, je konec vsakega nastopa splošna pijanost. Kadar pridejo kam, puste za seboj vtise podivjanosti in surovosti. Naši mladeniči pa so zapustili vtis močne discipline in izobraženosti. Zato še enkrat »Na zdar!« Ti krepka, značajna in izvrstna naša mladina: Po tej poti naprej do zmage!

Mladeniški tečaj.

Drugi dan (27. julija).

V ponedeljek je ostalo v Škofji Loki pri mladeniškem tečaju nad 200 fantov, nekaj deklet, duhovščine in mnogo visokošolcev ter abiturientov. Zjutraj ob 6. uri je bil izlet v Crngrob in lepo je bilo videti v jutranjem hladu korakati s trobentačem na čelu dolgo vrsto mladeničev čez zeleno poljano na griček, kjer stoji starodavna cerkev. V cerkvi je pred sv. mašo škofjeloški župnik Šinkovec imel lep nagovor na fante. Spominjal je na lutransko dobo, ko je crngrobska cerkev bila zavetišče katoličanov. Tako so se tudi danes zbrali v njej krščanski mladeniči v boju za svoje vzore proti brezverstvu. Ko smo se vrnili v Škofjo Loko, se je v lepi in prostorni dvorani začelo takoj zborovanje. Pomnimo: fantje, društ. voditelji so si referate notirali, pozornost je bila napeta, referenti so vsi svojo stvarino obdelali temeljito, navdušenje je bilo nepopisno, pa ne tisto neumno, solzavo navdušenje, ki gori in zgori kakor suho brstje, temveč bil je nevgasni ogenj razumnih in treznomiselnih fantov, že visoko izobraženih zlasti, kar se organizacijskih zadev tiče. Dr

Krek je tako vneto in globokozamišljeno govoril, da je odobravanje, ki ga je večkrat prekinjevalo, zlasti pa na koncu res, ne da bi v podobni govorniki in pretiravali, bil pravi vihar. Dr. A. Ušeničnik je razložil načela socializma, F. Terseglav v glavnih potezah popularno apologetiko, J. Podlesnik organizacijo mladine, A. Jeločnik telovadbo, Dolenc od »Danice« zgodovinski razvoj slovenskega dijaštva in razumnštva. Vse, od predavateljev do poslušavcev je bilo tako prirejeno, da je upravičeno neki govornik med viharnim odobravanjem povdarjal, da je naš mladeniški tečaj prvo in pravo ljudsko vseučilišče. Da bi mu le sledil še drugi in še več! Prinašamo referate mladeniškega tečaja, kolikor smo jih mogli spraviti v to številko, ostali slede v prihodnji. Pomnimo še, da bodo ti referati mogli fantom po društvih za več časa dobro služiti za predavanja, oziroma govore.

Mladeniška in dekliška organizacija.

(Govor dr. K r e k o v.)

Mladeniči in dekleta! Govoriti sem se namenil o mladeniški in dekliški organizaciji. Ne bom v izbranem govoru morda par splošnih fraz povedal, temuč cilj moj je, da povdarim temeljne in poglobitve stvari, potrebne, da se načela te naše lepe organizacije vdeistvijo, ožive.

V Ljutomeru sem na mladeniškem shodu dejal, da je vsakogar dolžnost v z a s e b n e m življenju, da svojemu nasprotniku odpusti in če mu kdo, kakor pravi Kristus, pripelje zaušnico na levo lice, naj mu ponudi še desno. Če pa gre za družbo, če gre za načela, koder ne prideta nikakor v poštev osebna čast in ugled, temveč gre za vero, za družino, za narod, za cerkev, za državo, tam bi bilo nasprotniku odpustiti s m r t n i g r e h po načelih taistega krščanstva! Kajti, kdor bi tako delal, ta bi zatajil lastno prepričanje, izdal in oškodoval interes družbe, ki v niej živi, njegovo versko in svetno naziranje bi bilo mrtvo. Tudi s stališča krščanstva smo v takem slučaju dolžni vrniti četvero — da — stotero in — v podobni govorniki — sovražniku, ki nas je udaril enkrat po licu, dati dve za uho! Če je torej meni kdo to zameril, je moglo to biti le nespোরazumljenje.

Namen mladeniške in dekliške organizacije je v prvi vrsti ta, da mladi človek v sebi ohrani to, kar je že po naravi dobrega v niem. Življenje je huda, trda stvar. V mladih letih je človek za vse vzore vnet, v starih pa leze bolj in bolj v nezaupljivost in oduševstvo ter postane dolgočasen sebičnež. Mnogo tega naredi kruto življenje. Mladinska organizacija pa ravno stremi po tem, da mladostne dobrote, mladostni ogenj neguje, neti in ohrani.

Kaj je, česar nauči mladega človeka lastna organizacija?

Prvič: sposobnosti za prijateljstvo. Za življenje potrebuje človek hrane, za dušo prijateljstva. Prijateljstva trajne vrednosti pa se sklepajo le v mladih letih, poznejša znanstva pa so sklenjena ali popolnoma ali deloma, čeprav večkrat nazavestno, iz samoljubnih namenov. In glejte, ravno naša organizacija je visoka šola mladostnega prijateljstva, kajti združuje v sebi prijatelje od Mure do Adrije, med njimi pospešuje osebni stik in jih združuje duševno v lastnem glasilu. Ta zavest prijateljstva človeka povzdiguje in oplemeniti, zavest, da smo vsi res ena rodovina! Če se samo bere o Slovencih, da na primer prebivajo v Št. Ilju itd., kaj to pomaga? Ravnotako, kakor da bi brali o francoskih vojskah ali kaj drugem. Če pa smo v organizaciji zvezani medseboj, kakor so vsi organi telesa po svojih najfinjših delih, po živčevju, po krvotoku, ki jih oživlja itd., potem šele je naše narodno življenje res življenje. Brez organizacije ni prijateljstva, ker ga življenje ubije. To prijateljstvo pa je priprava za politično in gospodarsko skupnost. In zato želim, da bi delovanje naše mladinske organizacije bilo vselej pravo poveljanje, himna prijateljstvu!

Drugo, kar tu hočemo povdariti, da je deviza, da je cilj mladinski organizaciji, je sledeče: Mlad človek nima sebičnosti. Star človek, preračuna, kadar n. pr. ugiba, ali naj gre, recimo, v Škofjo Loko, koliko ga bo to stalo, koliko bo zapravil. Nasprotno mlad človek. Zanj velja samo en razlog: Zraven mora biti! In glejte, samo organizacija zamore zadržati ta preobrat mladega, poprej požrtvovalnega človeka v sebičneža, ki vse gleda iz stališča svoje osebne dobrobiti. Kajti organizacija kaže na skupno korist, ona neguje smisel za druge. Da bi se vsem dobro godilo, to je njen cilj! Taka organizacija zaduši vsako koristolovstvo.

Tretja točka — inteligenca, razumnost. Življenje je tako, da mladega človeka pritira do materializma, do tega, da ima smisla samo za to, s čim bi se prehranil, kako najboljšje preživel, kolikor mogoče več naslad užil. Človek se poniža pod žival. Čut za resnico postaja vedno manjši. Tudi tu poseže vmes organizacija. Vedno se čuje: Izobrazimo narod! Toda pomnimo, da je že organizacija sama izobrazevalna! Vtiski včerajšnjega nastopa telovadskih čet, slavnostno razpoloženje, zavest, skupnosti itd. — nebroj učinkov in čustev, ki se ne dajo meriti ne tehtati, vse to duha čudovito oplodi in razvija. Čudim se, ko pomislim, kako silno je organizacija naše ljudi izpremenila, prerodila.

Četrtič je disciplina. Organizacije morajo biti demokratiške. Otroci seveda ne smejo imeti parlamenta in družinski oče, ki bi hotel začeti vladati ustavno, bi slabo vozil. Toda pri tej zrelosti duha, ki je že v našem ljudstvu, mora vsaka organizacija in prav posebno mladinska biti taka, da se v njej tudi najmlajši in naj-

manjši čutijo enakopravne in enakoveljavne. Svojega načelnika, svoje odbornike pa morajo vbogati kot Boga, kajti sami so si jih postavili in večini se mora sleherni ukloniti! V vseh naših društvih mora vladati železna disciplina! Demokracija brez discipline je anarhija. Zato ne trpite nergačev! Ti so najnevarnejši. V naših organizacijah, v našem političnem življenju, povsod, veljaj načelo: N e r g a č i s t r a n !

Pridem do točke, ki je silno važna. To je občevanje z drugim spolom. Načelo krščanstva v tem oziru je: Medsebojno ljubezensko občevanje ni šala, ni igrača! Kakor hitro mladenič deklici pove svoje nagnjenje, je zavezan. Ljubezen ni za kratek čas! Predpogoj temu pa je spoštovanje do ženskega spola. Spoštovati je treba že mater. Lepa je selška dolina tu, nedaleč od nas, lepi njeni griči, toda zame je najlepši tisti griček, kjer moja mati počiva. Ženska je trpinka in pred njo mora vsak človek od nas v spoštovanju kloniti glavo! Ni to nevarno, da se v romanju piše o ljubezni, da se gorko opeva v pesmih, ne — to je nevarno in pogubno, da se o njej piše brez resnobe. Naša sedanja literatura je poniževanje ženskega spola! Naj naša mladinska organizacija skrbi za to, da se ohrani v njenih članih spoštovanje do ženske. Tako bo najlažje ustaviti se težnjam po svobodnem zakonu. Že samo to, da stremijo po tem, kaže, kako je dandanašnji za mnoge spolsko življenje le želja po kratkem času, po hipni utehi. In če bi šlo tako dalje — potem je gotovo, da bo vsaka taka družba propadla, morala propasti!

* * *

Pridem do dekliške organizacije. Kmečka gospodinja je dandanes velika reva. Naj bi se v naših organizacijah vzgajale pridne, dobre kmečke žene! Kdor pozna razmere, kdor jih je študiral, mi bo pritrnil, da so večkrat žrtve matere v naših hribovskih krajih večje kot so žrtve samostanske device, ki je z vsem preskrbljena. In kako je z delavsko ženo? Po velikih mestih vsaj smem trditi, da delavka živi slabše kot so sužnji v starem veku, da živi z možem in otroci res življenje, ki je človeka ne v redno! Ali je to tisti človek, ki je gospodar narave, pa čepi v zaduhli luknji, čigar otroci so rakitični, ki svojo bedo skuša pozabiti v alkoholu, kateremu duh živinsko otopi v telih sramotnih življenjskih pogojih? Pogan, če izvzamemo slučaje krutosti, je, čeprav iz sebičnosti svojega sužnja vsaj zadostno prehranil, celo obilno hranil. In danes še tega ni. Prvim samo to: Naj bi naša organizacija v ženi vzbudila in gojila zavest, da ni sužnja! Ravnotako je z ženo samico, z učiteljico, s poštarico itd. na deželi. Čuti se osamljena revica, nima pokoja, nobenega zadovoljstva, življenje ji mine mehansko. Saj tudi ni čudno v razmerah, kjer v njih živi. Dragi! Ne mečimo kamenja na katero od njih, če kaj slabega slišimo, kajti — to pravim — čudno bi včasih bilo, če bi se kaj ne zgodilo. In jaz zamorem našim učiteljicam le

to svetovati, naj se oklenejo trdno naših dekliskih organizacij po deželi, potem gotovo ne bojo osamljene božice, potem bodo zrastle z ljudstvom, mu na srce prirastle in mu neizmerno lahko koristile!

Zdaj se dela na to, da se izpremeni državljanski zakonik. Delajo se velike priprave, gre pa ob ogromni tvarini seveda težko. Po novem državljskem zakonu dobi ženska večje pravice, kot dozdaj. Tako bo n. pr. smela jerobinja biti. Ženska bo gotovo ljubeča jerobinja. Moški jerob to je po navadi nekaj, na kar se človek, ki je slučajno v svoji mladosti bil v žalostnem položaju, da je imel jeroba, ne spominja ravno z veseljem. Drugače bo z žensko jerobinjo, ki bo lahko otroku druga mati. S tem bo pa tudi rešen velik del vprašanja z anemarijene mladine. Kaj to, če zdaj pride k konferenci skupaj par gospodov, ki so vsi zelo dostojanstveni, pa eden poroča: Ta fant je lump! S tem nič ni. Ta fant, ta fant, ta mi je ušel itd. Šele če bo ženska postala v vzgoji sirot in zanemarijene mladine po zakonu priznan sodelujoč faktor, potem bo mladinsko vprašanje šele na pravi poti in bližje uspehu. Takih ljubečih in požrtvovavnih žen pa nam bo samo dekliska organizacija vzgojila! Ravnotako bo po novem državljskem zakoniku žena smela biti priča pri oporokah. Koliko socialnega gorja povzroča pri nas dejstvo, da toliko kmečkih gospodarjev umre brez oporoče. Kakšna hrana za advokate! To je žalostno znamenje, ker kaže veliko nezavednost in pomanjkanje gospodarskega smisla in narod, ker umira veliko posestnikov brez oporoče, gre navzdol. Tudi tu bo od zdaj imela žena vpliv in če bo po organizaciji izobražena, ga bo uporabila v socialno korist.

Omeniti moram tudi dramatične predstave. Naj si bodo diletantske, vendar kako zelo se žena izobrazila, če se za igro pripravlja! Gojimo dramatiko, ne toliko za zabavo gledavcem, temveč v korist igravcem. Vse občutke prav uprizoriti, vmisliti se v tuje mišljenje, čustva drugih nase prenesti, to je umetnost, to vzbudi in krepi v človeku čut za lepoto, kar je neizmernega vzgojevalnega pomena. Organizacija zbiraj take talente! Spretnost, ki se rabi pri uprizarjanju vlog, se bo tudi drugod pokazala. Žalibog — na našem gledališču imamo same kruhoborce, umetnikov nobenih. In vendar kako je naš narod tudi za to sposoben, koliko imamo talentov, kako je naš jezik živ, v stanu izražati najfinejša čustva in največjo strast!

Najvažnejša in najbolj povdarka vredna točka pa je gospodarstvo. V tem oziru ima žena tako veliko nalogo, življenjsko nalogo, da vse druge prekaša. Tu je pravzaprav njeno kraljestvo. Lep hlev, lepo gospodinjstvo, ljubek domači vrt, čedna živina, kakšen občutek, kakšen vžitek! Zlasti kar se tiče živali, tovaršice človeku. Kdor naravo ljubi, mrtev kamen, klijoeče rastline itd., koliko bolj mora ljubiti žival.

Kako prijetno je žival negovati! Tu ne smem pozabiti naših učiteljic. Če bi se učile, recimo v počitnicah, na kaki gospodinjski šoli vrtnarije, mlekarstva, perutninarstva itd., vsakokrat nekaj, koliko bi jim to poleg vžitka doprineslo koristi! Če bi učiteljica tako vmislila se v potrebe ljudstva in se mu približala, pa mu obenem kazala tudi dejansko pot do napredka, kako visoko spoštovanje in ljubezen bi si stekla pri našem ljudstvu! Organizacija tudi v tem oziru lahko veliko pomaga. Naj vzbuja v svojih članih smisel za gospodarsko delo, za umno živinorejo, za varčnost in podjetnost obenem itd. Vedno govorimo o državnih in deželni podporah za kmetijstvo itd., vse to pa, dragi moji, ni nič vredno in ne bo nobenega haska imela, ako žena ne bode imela smisla in veselja za umno gospodinjstvo. Narod, ki ima gospodarsko izobražene žene, nikoli ne bo propadel!

Torej, dekliska organizacija je nujno potrebna. Vprašate me morda, kako se osnuje? Kako? Začeti je treba, to je vsa skrivnost. Tudi za mladeniško ni bilo bogvekaj svetov — začeli so, zdaj jih je nebroj!

Enega pa ne smem pozabiti, naših kaplanov. Naj mi poreče kdo kar hoče, naj se mi očita karkoli, jaz moram dati pričevanje resnici in to me sili do globoke hvaležnosti nasproti svojim stanovskim tovarišem. Oni so začeli. Letelo je na njih od vseh strani kamenje in blato, oni se niso zmenili, marveč so nosili neprestano na ogenj netiva za ta plamen, ki nas danes tako ogreva. Če torej hočete, dragi mladeniči, dekleta, akademiki, vedeti, kako delati, kako se organizacije lotiti, vam povem le to:

Delajte, kakor so začeli naši kaplani!

V telovadnici.

(Poročal Albert Jeločnik.)

I. Namen telovadbe in njen vpliv na značaj.

Telovadba ima namen utrditi telo, ker le proti naravnim silam utrjeno telo se more uspešno braniti proti boleznim. Zdravo, čvrsto telo je sila, ki kljubuje vsem zaprekam, ki more premagati vse težkoče, obenem pa je tudi nekaj lepega, ker je lepa posoda, nositeljica najlepšega v stvarstvu, žarka Boga, to je človeške duše. Naš čas posebno nas opozarja, da moramo skrbeti za telesno izobrazbo, ker je delo ravno v modernem času razdeljeno tako, da vedno bolj in bolj zaostaja telesno delo, ker ga preobvladuje duševno. V tem smislu postaja telovadba moderna, ker je potreba našega časa. Ta čas pa tudi zahteva vsled tega, ker stavi vedno več in več zahtev na duševno delo, da skrbimo, da si vzgojimo vedno več in več trdnih in nepremagljivih značajev, ako hočemo napredovati, ako hočemo imeti delavcev, ki bodo res nesebično in požrtvovavno delali v blagor naroda. In tudi tu je telovadba ona sila, ki vabi

mladeniče v svojo šolo, da se v nji ne samo telesno, temveč tudi duševno izobrazijo. Telovadba vpliva v tem smislu na značaj, da vzgojuje mladeniča do paznosti, poslušnosti, pokorščine in tudi v tem smislu, da je telovadba, oprta na krščansko organizacijo, vabljiva sila, ki sili mladeniče telovadce, da v svoji organizaciji premislijo in spoznavajo temeljna načela te organizacije. Glavni vpliv na značaj pa tiči tudi v sili discipline, pokorščine in poslušnosti, ki jo zahteva vsaka dobro zasnovana telovadna organizacija. Učitelj telovadbe, vaditelj in načelnik mora vsled tega ravno skrbeti, da ne uči in vzgojuje samo telesa, temveč, da vpliva tudi na duh, da ne pojasnjuje samo telovadnih vaj, temveč, da pojasnjuje tudi vpliv discipline in poslušnosti. Najložje in najmočnejše pa gotovo vpliva z lastnim zgledom, zato pa je opravičena naša zahteva, da morajo biti voditelji, načelniki in učitelji v naši telovadni organizaciji v z o r z n a č a j i. V tej zahtevi, v tem stremljenju tiči veliki, odločilni pomen naše organizacije, in opravičeno je vsled tega stremljenja ustanoviti tako organizacijo kjerkoli mogoče.

Kako se ustanovi mladeniški telovadni odsek, o tem je že prinesel letošnji društveni koledarček natančno poročilo, in Zveza telovadnih odsekov je pripravljena vsak čas dati natančnejša poročila in iti vsepovsodi na roke. Zato tudi ni moj namen govoriti o organizaciji kot taki, ker bo o tem govoril popoldne več brat Podlesnik, temveč omejiti se hočem samo na delo v telovadnici.

II. Vaditeljski zbor.

Poleg odbora obstoji v vsakem telovadnem odseku še en odbor, ki se imenuje vaditeljski zbor. Ta drugi odbor je sestavljen iz načelnika in bratov vaditeljev, ki jih imenuje načelnik. Oglejmo si sedaj te posamezne.

a) Načelnik.

Načelnik je voditelj telovadbe. Ker je voditelj, jo mora tudi razumeti in jo znati podučevati. Kakor sem že uvodoma rekel, ne zadoštuje, da je načelnik samo izvrsten telovadec, temveč mora biti tudi izvrsten značaj, ker je učitelj telesnih vaj in ob enem vzgojitelj značaje v telovadnici. Napačno je načelo, samo najboljši telovadec more biti načelnik. Ne, gledati se mora poleg telovadnega znanja tudi na značaj, ker je načelnik poleg predsednika v vsakem odseku duša in sila, ki vodi celi organizem. Načelnik mora biti v svojem znanju teoretično in praktično izobražen. Znati mora pokazati vzorno vajo, znati pa mora tudi isto razložiti in dati potrebna navodila do izpeljave. Načelnik mora poznati telovadni sestav do podrobnosti in mora seve znati tudi njega pomen razložiti svojim vaditeljem in telovadcem. Vedeti mora tudi načelnik previdno razdeliti učni načrt v telovadnici in biti zlasti v tem oziru dober pedagog, da ne pusti vaditi od orodja do orodja brez načrta, brez sestava. V praktičnem

oziru pa mora načelnik znati izpeljati vsako vajo vzorno in tako, da vidi v vaditelji in telovadci vse podrobnosti vaje, in tudi vse predavanje. Seveda, pri naših telovadnih odsekih začnemo navadno tako, da se odseku izvoli tudi tak načelnik, ki ni mogoče preje nikdar telovadil. Takega načelnika, ki se pusti voliti v zavesti, da bo skušal biti kos svoji nalogi, je pa dolžnost, da pridno prebira tehnične članke v »Mladosti« in da tudi seže po kaki drugi telovadni knjigi in da se tako spopolnjuje. Skušnja me uči, da so na ustanovnem občnem zboru takega telovadnega odseka izvolili svojim načelnikom čisto priprostega mladeniča, kateri pa je s svojo marljivostjo kmalu pokazal, da je kos svoji nalogi.

Načelnik mora biti v telovadnici in izven telovadnice s svojimi sobrati ljubezniv in vlijuden, obenem pa tudi neizprosni v svojih zahtevah in poveljih, ako se gre v korist stvari sami. On se mora vedno zavedati, da je voditelj, in po tej zavesti uravnati tudi svoje postopanje. Varovati se mora vseh osebnosti in znati odločno ali pa, če je bolje, z ljubeznijo poravnati morebitna nesporazumljenja med telovadci. Glede značaja neomadeževan, se mora tudi izven telovadnice varovati vsega, kar bi spodkopalo njegov ugled kot načelnika telovadcev.

b) Vaditelji.

Isto, kar o načelniku, velja v polni meri tudi o vaditeljih. Vaditelji so načelnika svetovalci in pomočniki, telovadcem pa so učitelji. Vsak učitelj pa mora skrbeti, da ima ugled med svojimi učenci. Tako morajo skrbeti tudi vaditelji, da jih telovadci ljubijo, da so jim udani in poslušni. Vaditelji se morajo izobraževati in učiti v svoji stroki, ker so poklicani, da zasedejo kdaj mesto načelnika. Tudi njih postopanje v telovadnici mora biti previdno in mora biti bratska ljubezen in odločnost temelj temu ravnanju. Izven telovadnice, doma, v družbi, na deželi in povsod pa mora biti njih vedenje in življenje vzorno. Vaditelji ne uče telovadbe samo doma, temveč jih pošilja vaditeljski zbor po potrebi tudi k drugim odsekom pomagat. Ako pride vaditelj k tujemu odseku, mora z vzornim svojim nastopom dajati zgled in nikdar ne storiti kaj takega, da bi se mogli telovadci spodtikati nad njegovim ravnanjem, ker s tem ne spodkopuje vaditelj samo svojega ugleda, temveč škoduje ugledu celega odseka in cele organizacije.

III. Seje vaditeljskega zbora.

1. Namen seje.

Da se more delo v telovadnici uspešno vršiti, je treba, da se sestane vaditeljski zbor večkrat k sejam, pri katerih se posvetuje o delu in rešuje tekoče zadeve. Če le mogoče, naj bodo te seje tako, kot so odborove, redne, morda vsak teden. Predseduje sejam načelnik; izmed sebe pa voli vaditeljski zbor poleg podnačelnika, kateri v slučaju odsotnosti načelnika nadomestuje tudi zapisnikarja, ki mora vo-

dititi natančen zapisnik o sejah. Pri vsaki prihodnji seji naj se ta zapisnik prebere in pregleda, ali so se sklepi prejšnje seje že izvršili in če se niso, kaj je vzrok, da se to ni zgodilo. Pri vaditeljskih sejah se obravnavajo v prvi vrsti tehnično-telovadske zadeve, dalje se sklepa o nasvetih, ki naj jih daje vaditeljski zbor odsekovemu odboru glede telovadbe, njih članov in odsekovih prireditiv. Seje naj se vrše stvarno in izogiba naj se takih osebnosti, ki bi mogle škodovati. Pri vaditeljskih sejah naj se vedno tudi pregleda, ali se vodi redno statistika in naj se dalje pregleda tudi obisk posameznih telovadcev. Dalje naj poročajo vaditelji in učitelji, kako so opravili svoje delo in kaj novega, dobrega so morda videli pri sosednem bratskem odseku, in če je pri njem še kaj pomanjkljivega, da se isto spopolni.

IV. Javne prireditve.

Vse javne prireditve telovadnih odsekov imajo namen člane in obiskovalce teh prireditiv navdušiti in še bolj ukrepiti mladeniško zavest. Na teh javnih prireditvah se pa polaga tudi račun dela v telovadnici in v odseku. Take prireditve so: predavanja, veselice, javne telovadbe. Vseh odsekovih prireditiv naj se člani po možnosti udeleže. Je pa naloga odsekovega odbora in vaditeljskega zbora, da se prirejajo te stvari tako in v takem času, da ne trpe člani niti moralno, niti materialno. Prepogoste, v preveliki obliki prirejene javne prireditve več škodujejo kot pa koristijo, zato morajo tudi telovadci delati na to, da se to ne vrši. Vaditeljski zbor ima pri prireditvah, ki niso združene s telovadbo, skrbeti, da člani pri teh prireditvah dostojno nastopijo in da znajo tudi v veselju in razveseljevanju ohraniti in varovati telovadsko disciplino. Ob pravem času priti in v pravem času oditi, to mora biti nepremagljivo načelo. In če bi uvidel načelnik, da je potreba, da telovadci sredi prireditve zapuste prostor, se morajo telovadci ukloniti njegovemu povelju.

Težje je delo vaditeljskega zbora pri javnih prireditvah, ki so združene s telovadbo. Za vsako tako prireditev se morajo telovadci dobro in skrbno pripravljati. To pripravljanje je mnogo olajšano tam, kjer se v telovadnici skozi celo leto vrši redno delo. Tudi javne telovadbe naj se ne prirejajo prepogosto. Razdeljeno imamo tako, da priredi vsak odsek lahko enkrat v letu svojo javno telovadbo, vsi odseki skupaj pa enkrat v letu skupno Zvezno javno telovadbo. Javne telovadbe posameznih odsekov naj bi bile nekako glavne skušnje za Zvezno javno telovadbo, prirejajo naj se pa le, če to dopuščajo razmere in so telovadci zmožni nastopiti, nikakor pa naj se ne prirejajo v preveliki obliki in ni ravno potreba, da bi bile združene z veselnicami. Tudi ni treba, da bi se k tem javnim telovadbam vabili mnogi drugi odseki. Navzlic temu pa se morajo telovadci skrbno pripraviti, kot da bi jih gledalo najstrožje oko strokovnjaka.

Vaditeljski zbor mora za vsako tako prireditev sestaviti že mnogo časa prej natančen vspored in načrt, ki naj ne bo nikdar prevelik, pač pa naj se skrbi, da je skrbno sestavljen in da vsebuje samo lepe točke. Zelo napačno pa je, da bi se prej v telovadnici malo delalo, zadnje tedne pa bi se mučilo telovadce z vednimi vajami in pripravami za javni nastop. O vsakem javnem nastopu naj se obvesti »Zvezin vaditeljski zbor«, kateremu se ima tudi pravočasno predložiti načrt, katerega ta odobri, popravi ali tudi zavrne. Zato je pa zelo priporočljivo, da se vsak odsek, kateri priredi javno telovadbo, obrne preje na »Zvezin vaditeljski zbor« s prošnjo, da mu pošlje na pomoč ali svojega načelnika ali pa kakega drugega vaditelja ali učitelja. Ravno tako se imajo vsi odseki, ako potrebujejo sicer vaditelja, obrniti na »Zvezu«, katera bo po možnosti radevolje potrebno ukrenila.

V. Zveza med vaditeljskim zborom in odsekovim odborom.

Kakor že pred omenjeno, obstojita v vsakem odseku dva odbora, in sicer vaditeljski in odsekovi. O nalogi vaditeljskega odbora sem že govoril, omeniti mi je samo še razmerje njegovo do odsekov. Odbora. Odsekovi odbor vodi organizatorično delo, vaditeljski zbor pa tehnično. Eno brez drugega ne more biti, eno mora drugo podpirati, zato pa mora biti vez med obema odboroma kar najtesnejša. Vaditeljski zbor mora dajati odboru nasvete glede ureditve javnih prireditiv, odsekovi odbor pa mora upoštevati želje vaditeljskega zbora. Zastopnik vaditeljskega zbora v odsekovem odboru je vsakratni načelnik. Oba odbora pa morata edino delati v tem, da skrbita, da so člani odsekovi samo zanesljivi, pošteni mladeniči, ki strogo spolnjujejo pravila in povzdigujejo, ne pa zmanjšujejo ugled odsekov.

VI. Dolžnosti telovadcev.

Kakor ima vsak odbornik in vsak član vaditeljskega zbora mnogo dolžnosti, tako se ne manjka istih tudi za telovadce. Vsak telovadec se mora najprvo zavedati, da je član organizacije, ki si je postavila za največjo svojo nalogo, da zbira in družijo pošteno mislečo slovensko mladino. Zavedati se mora dalje, da društvo in telovadnica ni samo zabavališče, temveč vzgojevališče mladih značajev za poznejše življenje. Zato pa mora tudi prevzete dolžnosti vestno in natančno spolnjevati, kot mora vojak spolnjevati povelja višjih. Redni obisk odsekovih prireditiv, telovadbe, predavanja, iger itd., to je prvi pogoj. Dalje mora vsak telovadec skrbeti, da je s svojimi sobraty vključen in da goji do njih res pravo bratsko ljubezen. S pravo ljubeznijo se dá mnogo doseči, dočim sovraštvo in osebnosti ugonobe mnogo lepih nasvetov. V telovadnici si mora prizadevati, da napreduje in izvršuje vaje z vedno večjo popolnostjo. Izven telovadnice pa mora nastopati tako, da že

s svojim nastopom pokaže, da je član mladeniške telovadne organizacije. Po naših organizacijah hočemo odpraviti od naše slovenske mladine vse, kar je surovega in nedostojnega. kar spodkopuje ugled našega naroda in kar neizmerno škoduje posamezniku. Zato pa po pravici smatramo našo organizacijo ne za zabavišče, temveč za šolo mladine. Ta šola pa bo dosegla svoj namen le tedaj, ako bo imela poleg številnih zavednih učencev tudi dobrih učiteljev.

Poldrugo leto šele obstoji naša organizacija, pa že kaže mnogo lepih sadov. Naša skrb mora biti predvsem, da se naše delo še poglobi in še bolj razširi.

Skrbeti moramo, da se število mladeniško-telovadnih odsekov še pomnoži, pomnoži pa tudi število posameznih odsekov. Da pa bo to poslednje mogoče, zato mora vsak odsek skrbeti za naraščaj. Pri vsakem odseku naj se skrbno goji poleg telovadbe članstva tudi telovadba naraščaja. Prav tako kot člane in še z večjo skrbnostjo in paznostjo naj se vzgojuje v smislu naše organizacije naša, še ne šoli odrasla mladina. Paralizira naj se tudi pogubni vpliv delovanja našega liberalnega učiteljstva.

Delo, na ta način razdeljeno, delo, postavljeno na trdni fundament prepričanja, da je naša stvar ne samo dobra, temveč tudi potrebna, bo gotovo rodilo lepih sadov, kar naj Bog!

Na zdar!

Kristus in njegovo delo.

(Poročal F. Tersegla v.)

»Kristus danes, Kristus jutri, Kristus vekomaj«, ta izrek, ki ga je postavil najvnetejši razširjevavec krščanstva, apostol Pavel, je in ostane geslo za vse ljudsko delo, ki hoče imeti na sebi znak krščanstva. Kristusova načela uveljaviti ne samo v izobraževavnem oziru, temveč tudi v gospodarskem, kjer gre za gmotno blagostanje narodovo, to je naloga vsakogar, ki se zbira v naši krščansko-socialni organizaciji.

Čeprav se pri gospodarsko-socialnem delu tako zelo, vsaj na prvi pogled ne, ne pozna, da bi bilo z vprašanjem vere, z verskim prepričanjem vsakogar v zvezi, vendar je očitiden namen, ki ga za kristjana mora imeti tudi gmotna povzdiga ljudstva — ta, da se ljudska srca požlahte, mišljenje ljudsko oplemeniti in vname za najvišje vzore. Beda in siromaštvo sta namreč, kadar prevzameta kar cele ljudske sloje, vir, pravzaprav kalužnica, kjer se porajajo kali telesnih in potom njih tudi duševnih bolezni, zločinov in zločinskih navad, ki so zato tem hujše, ker se širijo kakor kužne bolezni, z njimi sorodne in vodeče do istega cilja, do telesne in dušne propasti celega ljudstva. Tako si siromaščina podaja roko z jetiko, jetika oslabi cele rodove, otroci podedujejo slabotno razpoloženje staršev, slabotna telesna razpoloženja so vzrok, da se zaležejo nagoni, ki jim oslab-

ljeno telo in volja nista več kos, slabi nagoni vedejo do pijanske kuge, ta pa pobebi um, nevednost in pokvarjenost se naposled pobratita ter rodita zločin, zločinec pa rodi k zločinstvu nagnjen zarod. Čim bolj pa se delavski in ubožnejši sloji gospodarsko dvignejo in okrepe in čegrez njimi roko v roko prava izobrazba, ki obenem razsvetljuje um, pa tudi krepi voljo ter ustvarja značaje, tembolj se človeštvo po poti gmotnega blagostanja, umsko izobrazbe in utrjene značajnosti bliža svojemu končnemu cilju, ki je, kakor nas uči božje razodetje: postati Bogu podoben, uživati neizrečeno blaženstvo na veke ter iz veka v vek napredovati v znanju, dobroti in lepoti. In ravno te povzdige, te neskončno dan na dan — ako bi pri večnosti mogli o dnevih govoriti — dan na dan izpopolnuječe se popolnosti, tega nikoli ustavljajočega se napredka vera je krščanska vera, ki ji nevedneži in zlobneži očitajo ravno nazadovanje.

Slovenski mladenič! Če te kdo vpraša, kaj hočeš, po čem hrepeniš, po kom uravnavaš vsako svoje delo na zemlji sebi in ljudstvu v prid. če te kdo nakratko vpraša, kaj veruješ, kaj je tvoj vzor, je najboljši odgovor: Kristus. Kristus je grška beseda in pomeni mazičenca, od Boga izvoljenega bogoljuba. Že, če se ozremo zgolj na pomen besede, nam ta kaže, da mora Kristus naš vzor biti, da mora vsak slovenski mladenič in mož, vsaka slovenska žena biti bogoljuba. Toda, če besedni pomen pustimo v nemar in se za stvar vprašamo, to je: kaj verujemo in zakaj verujemo v Kristusa, potem je jasno, da mora zlasti zaveden mladenič v naši organizaciji na to jasen odgovor vedeti in to zlasti zato, ker dandanes niso več neverni in Kristusu sovražni, nebogoljubi. svobodomisljeni samo stari gospodje, ki se za učene imajo in se za gostilniško mizo norčujejo iz Boga in krščanstva, temveč se brezbožnost očitno postavlja na trgih, v šolah, v čitalnicah v listih, knjigah, sploh v javnem življenju in so takorekoč apostoli in sicer zelo vneti apostoli bogomrzčnosti ravno mladi ljudje, visokošolci, mladi učitelji, da, celo že ženske.

Če je temu tako, potem, dragi mladeniči, uvidevate, da vam je v današnjih razmerah poleg ročnih vednosti, poleg tistih preprostih in za vsakdanje življenje potrebnih dušnih vednosti, ki ste se jih v šoli naučili, potrebna tudi druga veda, to je obramba vere ali apologetika, kakor jo imenujemo v učenjaškem besedoslovju. Ne tajim — slovenski mladeniči — da je najboljša in najizdatnejša obramba vere, prava apologetika tista, ki vero brani in poveličuje v dejanjih. En sam svetnik, en sam Frančišek Asiški, ena sama sveta Elizabeta, nemška grofica, ki je svoje življenje in bogastvo in svojo lepoto siromakom in gobovcem žrtvovala, je več vredna kot so vse knjige in kot je vsa vednost apologetike, verske obrambe v besedah. Vendar pa — današnji svobodomislenci so že tako daleč zašli v svojih mis-

lih in tako trdno zakrknili svoja srca, da ne bi jih ganila več nobena svetost, nobeno bogoljubno in požrtvovalno življenje, da bi se krščanstva oprijeli. Priznati je pa tudi treba, da takih ljudi tudi beseda več ne izpreobrne. Imamo pa zato še veliko mladine, ki samo omahuje, ki je v dvomih, ki se samo nagiba k takozvanemu svobodomiselnstvu, in ravno to je treba pridobiti. Te mladeniče pa si osvojimo z živo in razumno besedo in s pravim krščanskim vzglednim življenjem. Z besedo jih moramo pridobivati, to se pravi, razpršiti moramo njihove verske dvome, s svojim življenjem jih pa moramo zato izpreobračati, ker, kdor nas kristjanov ne bo videl krščansko delati, kakor krščansko mislimo, ta tudi ne bo krščansko živel, še manj pa krščansko veroval!

Svobodna misel.

Krščanska vera je od Boga razodeta, to, kar verujemo, verujemo zato, ker je Bog razodl. Razodel pa nam je Bog krščansko vero, krščanske resnice po Jezusu Kristusu. Kristusovo poslanstvo je bilo božje poslanstvo, kajti bil je Bog, ki ne more ne goljufati, ne goljufan biti, bil je Resnica, resnici pa se mora naš um ukloniti. Tako namreč sklepamo: Če je Kristus bil Bog, je njegov nauk božanski nauk in ker je Bog resničen, mora tudi njegovo razodetje resnično biti. Ker pa naš razum mora slediti resnici, zato moramo Kristusov nauk priznavati, se ga okleniti. Dokazati nam je torej, da je Kristus resnično Bog.

Tukaj moramo takoj opomniti, da imamo že zdaj opraviti s takozvanimi svobodomislci, liberalci podomače, ki ne dvomijo samo o tem, oziroma naravnost tajijo, da je Kristus Bog ter ga imajo eni zgolj za duhovitega in visokoizobraženega človeka, drugi za versko blaznega — kar trdijo zopet v najnovejšem času neki zdravniki in celo protestantski pastori (Frensen: Hilligenlei), temveč nam očitajo že to, da s tem, ker verujemo Kristusu, ne mislimo svobodno, kakor se to spodobi modernemu, prosvetljenemu človeku, ki svobodno misli in svobodno dela. Kaj pa se to pravi, svobodno misliti? Ali se to pravi, da človek lahko misli, kar hoče, da lahko misli, lahko pa tudi nič ne misli, da lahko misli zdaj to, zdaj ono? No, to ni nič tacega, s čimer bi se mogel kdo ponašati. To je vendar jasno, da je človek svoboden v svojih mislih. Morebiti pa hočejo svobodomislci reči, da mislijo in sodijo o vsaki stvari, kakor hočejo? To je človek tudi lahko svobodno misliti: vsak lahko misli, da je $2 + 3 = 4$, daš je 5. Takih ljudi pa ne bomo imenovali svobodomislecev, ampak lažimislecev. Kajti to stoji: Človek ne sme biti svobodomislec, temveč pravomislec, to pa zato, ker se naše misli, naše sodbe o stvareh morajo ravnati po resnici. Lepo je to povedala »Mladost« v svoji 1. številki na sledeč način:

»Resnica nad vse! Tudi nad svobodo! Misel, sodba se mora ravnati po spoznanju, spo-

znanje pa po stvareh. Pameten človek gleda, posluša, opazuje, preiskuje, da spozna kako in kaj. Kakor spozna, tako sodi, in kakor presodi, tako reče, in kar reče, tega ne prereče. To je možko, to je pametno. Seveda se kdaj, če ni dosti pazen, lahko zmoti. Če spozna zmotno, jo tudi prizna, in zmota že ni več zmota! Tako so ljudje včasih mislili, da se solnce suče okoli zemlje. Tedaj še niso imeli vseh pomočkov, da bi bili natančno opazovali, na oči pa se res zdi, kakor da solnce vzhaja in zahaja. Dandanes vemo, da se zemlja vrti okrog solнца. Tako se človek lahko moti, a neumno je govoriti, da nam je svobodno soditi tako ali tako. Svobodno morda, pametno gotovo ne! Resnica nad vse! Resnici se mora ukloniti človeški um. Kakšen svobodomislec je človek, ki samovoljno svoje trdi, četudi je v očitnem nasprotju z resnico? Tak svobodomislec je tudi dolgoušec, ki pomoli glavo v abecednik na stran, kjer so napisani samo o in u, pa trdoglavo venomer riga i—a. Ali ni res tako?«

To torej stoji. Svobodomislci radi povdarjajo, da sledijo zgolj razumu. Kaj boš veroval drugim, cerkvi, duhovniku, Bogu, saj imaš sam razum, da vse sam presodiš, sam vidiš, sam otiplješ, sam brez pripomočkov spoznavaš. Bore ti razumniki! Sam človek more kaj malo spoznavati. Afrika, Amerika, Azija, Avstralija, vsi ti deli sveta so, obstojijo, o tem ni dvoma, sam pa jih je le malokdo od naš videl, najbrž še nobeden ne. Kdo dvomi, da je nekda bil Napoleon, da je divjala tridesetletna vojska itd., in vendar sam je nobeden od nas ni skusil, Učenjak preračuna n. pr. naprej solnčni mrk ali pa izračuni hitrost te ali one zvezde, priprost človek pa mu veruje, dasi ne razume. Tako je v življenju, da razum sam vsega ne more spoznavati, temveč se mora na pričevanje drugih ozirati, in če so priče verodostojne, ni dvoma, da jim moram verjeti, ako hočem res razumnik biti. In če spoznam, da je Kristus taka priča, ki more in hoče resnico povedati, potem je jasno, da moram njegov nauk sprejeti kot resničen nauk. In ravno razum mi pokaže, da je Kristus bil najverodostojnejša priča, namreč Bog. Če torej svobodomislec misli, da tega ne sme verjeti, ni razumnik, temveč brezumnik.

Ali je Kristus Bog?

Kristus je Bog. Kristus je sam gotovo najbolj vedel, kaj je, torej treba takorekoč nje-ga vprašati, kaj je o sebi mislil, za kaj je samega sebe imel. Tudi dandanes vsakogar, ki nam pride oznanjat ta ali oni nauk ali pa ki pride k nam z neko oblastjo, najprej vprašamo, za kaj se sam izdaja. Kristus pa se je sam označil za božjega poslanca. Sklepamo pa razumno takole: Kristus ni samo enkrat ali dvakrat, temveč večkrat, zasebno in javno, pred prijatelji in sovražniki, pred ljudstvom in oblastmi, od začetka svojega javnega učenja pa do smrti izpovedoval, da je od Boga poslan in da je njegov

nauk božji nauk, zato resničen, zato tak, da ga mora vsakdo sprejeti — če se pa oziramo na Kristusov značaj in na njegove kreposti, je to pričevanje Kristusa o samem sebi vse vere vredno, verodostojno, kakor pravimo, torej je Kristus resnično poslanec božji.

1. Kristus je mnogokrat povdarjal, da je božji poslanec. Svojemu prijatelju Nikodemu je neki večer, ko sta se menila o novem poslanstvu, o kraljestvu mesijanskem in o prenovitvi grehotnega človeštva, ki jo je takrat veš svet tako željno sutil in pričakoval, dejal — mirno in dostojanstveno sredi resnega pogovora, da ga je Bog sam poslal na zemljo, Njega, svojega edinorojenega sinu. Kdor vanj ne veruje, ta da je obsojen. In samaritanski ženi je ravnotako sredi prijaznega govora, ko sta takorekoč pri vodnjaku kramljala o domačih stvareh, na njeno pripombo, da bo na svet prišel Mesija, ravno tako brez vsacega razburjenja rekel: »Jaz, ki zdaj tu s teboj govorim, sem Mesija.« Ko je Janez Krstnik poslal k Jezusu nalašč dva učenca, naj ga vprašata, ali je on tisti, ki je svetu v starih svetih knjigah in prerokbah bil obljubljen za Odrešenika, jima je z mirno samozavestjo odgovoril: Vrnita se in Janezu povejta, kaj sta slišala in videla: Slepici vidijo, hromi hodijo, gobovci so očiščeni, gluhi slišajo, mrtvi vstajajo in revežem se evangelij oznanjuje.« In, ko je vstal od smrti in svoje učence učil, kako naj razširjajo njegov nauk po celem svetu, jim je svečano podelil svečeniško poslanstvo s sledečimi besedami: »Kakor je mene oče poslal, tako jaz vas pošiljam.«

Toda še več. Kristus se je za Božjega poslanca označeval pred celim ljudstvom, tako odkrito, odločno in brezdvomno, da stoji pisano: »In Judje so delali na to, da bi ga umorili, in sicer, ker je Boga imenoval svojega očeta in se njemu delal enakega. Jezus pa je vzlic temu, ne da bi se ustrašil pred svojimi mnogoštevilnimi sovražniki ponavljal: »Resnično, resnično vam povem, kdor moj nauk posluša in veruje temu, ki me je poslal, ta bo večno živel«, in dalje: »Jaz in Oče sva eno.«

Najslovesnejše je pa Kristusovo pričevanje o samem sebi pred oblastjo. Ko je stal že pred smrtjo in je v duhu že videl pred seboj križ ter naprej občutil grozne telesne muke na njem — ko je takorekoč že slutil, da ga bo celo Bog zapustil in prepustil najhujšim dušnim bolečinam, tam pred sodiščem, ko je od njegove izpovedi bilo odvisno njegovo življenje, je mirno in svečano zopet izjavil, da je sin vsevečnega očeta. To je dejal velikemu duhovniku, dostojanstveniku, katerega je sam priznaval za najvišjega oblastnika... Kako že pravi evangelist?: In vzdignil se je veliki duhovnik ter Jezusu dejal: Rotim te pri živem Bogu, povej nam po pravici, ali si Kristus, sin božji ali nisi? Poreče mu Jezus: Ti si rekel — povem vam, resnično, kmalu boste videli sinu človekovega sedeti ob desnici božji in priti iz oblakov nebesnih.

Ali more, ali bi bil navaden človek vstanu kaj takega o sebi trditi? Le norec, ki torej sam sebe vara ali pa goljuf, ki namenoma druge vara, sam pa se zaveda, da ne govori resnice, bi mogel sebe za Boga izdajati. Toda Kristus ni varal sebe, ni bil norec, niti je druge gojufal, kar se lahko da dokazati.

Ni varal s a m e g a s e b e, kakor bi radi svobodomiselci hoteli dokazati. Kajti le blazen človek bi zamogel samega sebe imeti za Boga — človek zdrave pameti ni vstanu samega sebe prepričati, ubiti si v glavo, tudi ako bi hotel, navaditi se na misel, da je Bog. Toda Kristus ni bil blazen. Nasprotno: celo njegovi nasprotniki so morali priznavati, da je bil izredno moder in globok mislec. »Ta ne govori kot navaden človek, temveč nekaj božanskega veje v njegovih besedah«, tako so ljudje dejali, ko so ga poslušali govoriti. Pa Kristus tudi ni bil, kakor pravijo nekateri svobodomiselci, tako navdušen, zamaknjen, oziroma prevzet od svojih naukov, da bi se bil za Boga izdajal, dasi ni bil, kajti na Kristusu ne opazimo nikoli nič nepremišljenega, nič razburjenosti in prenapetosti, kakor jo kažejo drugače ljudje, ki so od velikih in visokih misli kar prevzeti, temveč največji mir, dostojanstenost in doslednost.

Ni namenoma varal. Kdor druge vara, goljufa, laže, ta gotovo tudi drugače ni kreposten človek, celo še, če bi kdo namenoma slepil ljudi s tem, da je Bog. Kristus pa je bil tako popoln, tako kreposten, da so celo njegovi najjutejši sovražniki onemeli pred njegovo veličastno podobo. Sredi farizejev je Kristus dejal: »Kdo me more obdolžiti samo enega greha« Ali more človek tako govoriti? Le Bog je vstanu kaj takega trditi! In noben farizej se ni upal Kristusu na to kaj odgovoriti ali ga zavrniti. Dočim vidmo, da so najpopolnejši in najsvetejši ljudje k e s a j o, svoje grehe in nedostatnosti obžalujejo, pri K r i s t u s u tega nikoli ne opazimo: nikdar se ni kesal ali tožil nad kako lastno nepopolnostjo in slabostjo. To je pač edini pojav v zgodovini človeški, ki ga drugače ni moč razlagati kot tako, da je Kristus res bil Bog. Kako bi Kristus mogel goljuf biti, ko pa je vendar tako vzvišeno živel, da kdorkoli, ki danes — po 1900 letih — sledi Kristusovemu zgledu, je gotovo svetnik, gotovo popoln, v kolikor to more človek biti! Niti nasprotniki ne morejo oporekati, da ne bi ta, ki posnema Kristusa, bil najblaženejši in najplemenitejši človek na svetu. Kako je Kristus bil veren, pobožen! »Moja hrana je ta, da storim voljo tistega, ki me je poslal«,... Ko je, predno je nastopil trpljenje, izlil svoje srce k očetu v dolgi in slovesni molitvi, je dejal s tišto vzvišeno ponižnostjo, ki jo je samo Bog sam zmožen: »Jaz sem te poveličal na zamlji, izpolnil sem nalogo, ki si mi jo dal izvršiti.« Kje je človek, ki bi mogel reči, ko umre, da je svojo nalogo, na zemlji, dobro opravil, jo celo izpolnil? Kakor je Kristus Boga ljubil, tako je ljubil svojo domovino, da se je britko razjokal, ko je pomislil, da bo prišel čas in od

Jeruzalema ne bo kamen ostal na kamnu, judovsko ljudstvo pa bo sramotno kot večni brezdomovinec begalo iz kraja v kraj. In kako je Kristus ljubil ljudstvo, vsakega brez izjeme! Ljubil je otroke, bil je prvi vzgojeslovec, prvi učitelj, ljubil je krepostne, pa tudi najhujše grešnike in grešnice, ljubil zdrave in bolnike, bogatine in siromake, jude in pogane, celo svoje sovražnike, kar ni noben človek p o p o l n o m a v stanu. Njegova ljubezen ni obstojala samo v besedah, temveč jo je dejansko izkazoval vsem betežnikom, ni bila hipna, temveč trajna, se ni ustrašila nobenih žrtev, ni bila odvisna od trenutnega razpoloženja, od dobre ali slabe volje, kakor je pri ljudeh navada.

In on, ki je tako slovesno zatrjeval, da je Bog in da nihče, ki vanj ne veruje, ne more izveličan biti, je bil tako zelo ponižen, tako nesebičen in tako preprost! »Od mene se učite, ker sem krotak in iz srca ponižen.« Bil je tudi v resnici — kdo se ne spominja, kako je celo to prepovedal svojim učencem, da ne bi njegovih čudežev pravili okoli? Svojim učencem je noge umival. In vendar je vedno bil dostojanstven. Hlapcu velikega duhovnika, ki ga je udaril, kar je takrat bilo nekaj čisto navadnega, je dejal: »Če nisem resnice govoril, dokaži, če sem pa prav povedal, čemu si me udaril?« Bil je odkritosrčen; kdo ne ve, kako je farizejem dejal, da so pobeljeni grobovi, da — očital jim je celo, da so umorili preroke! Preprosto je občeval s svojimi učenci in z ljudstvom, toda laskal se ni nikoli nikomur, temveč vsakomur takoj pokazal, na čim je grešil. Kako je Kristus bil prijazen, da je celo hodil v goste k bogatinom, če so ga povabili in vendar je tako samega sebe mrtvičil, se postil in cele noči premolil sam.

Ni torej mogoče ne da bi bil Kristus varal samega sebe ne drugih in tisti, ki to trdijo, niso velemisleci, temveč malomisleci, ne samostojni misleci, ampak od svojih blodenj odvisni in od predsodkov zaslepljeni.

Potreba božjega razodetja.

Še nekaj drugega nam jasno spričuje, da je Jezus Kristus bil sin božji, ki je imel nalogo odzgoraj prinesiti človeštvu, ki je globoko propadlo v greh in slabostih, razsvetljenje, odrešenje. Čudeži namreč.

Čudež! Kako je ta beseda zoprna svobodomislecem! Oni pravijo namreč, da so čudeži nemogoči. Zakaj? Vse, kar se na svetu godi, se godi po naravnih zakonih: rastlina klije in vsklije, se razvija in naposled ovne, kakor hoče natura, ki v njej deluje, kakor ji predpisujejo zakoni narave, ki so vedno in povsod enaki in v enakih razmerah enako delujejo. Če bi položil seme v zemljo in bi takoj, namah, pred teboj vsklilo, bi to imenoval čudež, to pa da je nemogoče.

Mladenci! Ni dolgo temu, je na Angleškem živel sloviti učenjak, Romanes mu je bilo ime. Bil je večji del svojega življenja brezverec — pečal se je z naravoslovjem in spisal ve-

liko knjig, ki so ponesle njegovo ime po celem svetu. Ta mož je — ne vem kako — postal na večer svojega življenja zopet veren in to tudi vsemu svetu povedal v čudovito lepo pisani knjigi. V tej knjigi izvaja ta mož nekako tole misel: Bog je, to vsi vemo. Če pa je Bog, bi bilo zelo čudno, da ne bi se človeštvu razodel. Vsemoder je, Luč, Resnica vse resnice, neskončna dobrota. Kako bi bilo mogoče, da ne bi od svojega bogatstva človeštvu, ki je toliko slabotno in ničevno, podelil mali žarek svojega obilja?

Res je to. Kakršno je človeštvo v resnici, bi ne moglo temeljnih resnic, ki so potrebne človeku že kot razumnemu bitju, namreč, da je Bog, da je duša, da moramo dobro delati, slabega se pa izogniti, spoznavati z lahkoto gotovostjo in brez zmote, kaj še nadnaravnih resnic, n. pr., da je Bog trojedin, da nas je namenil za večno blaženstvo ntd., če ne bi nam jih Bog sam razodel!

En sam človek bi morebiti že prišel sam do te ali one verske resnice, ne pa vsi ljudje, kakršni so v resnici — slabotni in grehotni.

Samoposebi bi sicer ne bilo človeštvu nemogoče spoznati, da je Bog nad nami, njegove lastnosti, dalje npravne zakone itd., toda nemogoče je v tem smislu, ker se temu spoznanju postavljajo nasproti velike ovire. Mogoče je n. pr. samoposebi brez šestila narisati resnično okrogli krog, toda vsakdo od nas ve, da tega nikoli ne bo zmogel. Ravnotako je z najvišjimi resnicami.

In če bi človeštvo samo do te ali one resnice prišlo, ne bi do vseh, in vendar je potrebno vsaj toliko jih vedeti in spoznati, da častimo Boga in ljubimo bližnjega ter delamo dobro, da dosežemo že svoj naravni namen na zemlji. To spoznanje pa mora biti tudi prilično lahko, tako da pride do teh resnic tudi najbolj priprosti človek in ne morda samo učenjaki, biti pa mora to spoznanje konečno tudi gotovo in nedvomno, kajti če bi ljudje za gotovo ne vedeli, da je treba n. pr. spoštovati tuje imetje, bi le malokdo bil, ki bi ne kradel.

Glejte, v tem smislu smo dejali, da je potrebno, da nam sam Bog razodene najvišje resnice. In zares! mnogo teh resnic — recimo že vse resnice, ki jih nahajamo izražene v 10. zapovedih božjih — so take, da bi vsak človek ne prišel do njih, ako bi mu kdo ne pomagal, ga kdo nanje napeljal. Vsaj vseh bi drugače ne spoznal. Mnogo ljudi je namreč bolnih, slabotnih ali pa slaboumnih, da ne morejo sami od sebe priti do tako visokega spoznanja, kakor je spoznanje Boga. — Drugi nimajo za tako razglabljanje časa, ker morajo celo svoje življenje trdo delati in se za vsakdanji kruh mučiti, pa zato ne utegnejo razmišljati in še duha napenjati, da bi prišli do božjega spoznanja; mnogi so tudi zato nekako prenemarni, brezbržni in topi, da komaj potrebo čutijo se s svojim razumom višje povspeti. Pomisliti je nadalje treba, da je spoznavanje najvišjih resnic človeku takoj, že v zorni

mladosti potrebno, da živi pošteno, kakor je že njegov naradni cilj, človek s a m pa bi do globljih resnic prišel šele pozno, po dolgoletnem ugibanju in prevdarianju. Zlasti v mladosti bi težje spoznaval, kaj mu je potrebno za svojem namenu primerno življenje, ko vse v njem kipi in strasti ter nagoni uglušijo glas razuma in vesti.

In res, človeštvo samoposebi ni nikoli prišlo do popolnega spoznanja najvišjih resnic. Le pogledjmo stare pogane! Da je en Bog, skoro nobeden ni vedel — Perzijani so častili dva Boga, enega dobrega, drugega slabega, Grki Rimljani, Egipčani itd. so verovali, da je več bogov, častili so jih nebroj in so celo živali imeli za božanstva. Bogove same so si predstavljali obdarjene s človeškimi lastnostmi in jim pripisovali vse mogoče slabosti, krutost, lažljivost, prekanjenost itd. Obče znano je n. pr., da so stari pogani trdno verovali, da bogovi ljudem zavidajo, če so srečni in da delajo z vsemi sredstvi na to, da človeka, kateremu je usoda mila, strmoglavijo.

Kakor pogani tega niso spoznavali, tako tudi ne svojih dolžnosti do bližnjika, slabotnorojene otroke so izpostavljali ali celo umorili, usmiljenja do betežnikov niso poznali, državljanske pravice pripoznavali le enemu samemu rodu, eni sami žlahti, podjarmljene narode pa od prvega do zadnjega smatrali za sužnje; ženske so jim bile manjvredna, skoroda brezpravna bitja, nesmrtnosti duše niso poznali in ti, ki so kaj podobnega ugibali, so glede tega bili v vednih dvomih. Zato so tudi pogani tako nenravno živeli, ker jim je manjkalo najvišje spoznanje, ker ni bilo luči od zgoraj, ki bi bila njihov um razsvetlila, njihova srca povzdigovala.

Luč odzgoraj? Ali pa morda zamorejo to luč v človeštvu vžgati modrijani, učenjaki modroslovci? O ne! Kruta prevara svobodomislecev, ako mislijo, da jim bo človeška modrost mogla odgonetati skrivnosti življenja in sveta! Modrijani nimajo tistega ugleda pri ljudstvu in tiste veljave, ki je potrebna, da prepričajo vsakega človeka, da je njihovo učenje resnica. 2. Modrijani pa tudi resnice ne učijo in učiti ne morejo. Saj vidimo, da, kar ta učenjak danes postavi, drugi jutri zopet podere, kar ta danes oznanja za resnico, drugi jutri dokaže za zmoto tako, da res velja o vsakem modroslovcu, kar je Hegel dejal po svetem pismu: Glej noge tistih, ki te bodo pokopali, stoje že pred durmi! 3. Pa človeštvo modrijanom zapati in verovati ne more, ker se sami po svojih naukih ne ravnajo. Žalibog je tako: navadno tisti, ki največ vé, se najmanj po svoji vednosti ravna. Da človeštvo ne more biti samo od sebe učeno, ne zgolj od modrijanov poučeno, temveč mora biti od Boga razsvetljeno. To razsvetljenje, ta luč od zgoraj, to je razodetje.

Čudeži.

Razodetje božje je potrebno, to zdaj stoji. Kako pa naj človeštvo spozna, katero razodetje

je pravo? Kajti mnogo učениkov in modrijanov je nastopilo na svetu, ki so vsi trdili, da učijo pravo vero in resnično modrost. Resnica pa je le ena — vse te vere in vsi ti nauki ne morejo vsi obenem resnični biti — ampak eno samo učenje je pravo, druga pa so vsa kriva. Katero je torej resnično? Po kom se to spozna?

To se spozna na tem: 1. mora verski nauk, ki se izdaja za božje razodetje, biti sam na sebi tako vzvišen, da je res verjetno, da je le Bog mogel ga ljudem razodeti, 2. pa se mora resnično od Boga dano razodetje izpričati po čudežih. Če namreč tisti, ki oznanja ljudstvu vero, obenem s čudeži izpričuje, da je božji poslanec, božji pooblaščenec, potem upravičeno od vsakogar sme terjati, da veruje njegovemu učenju. Kajti le Bog je vstanu čudeže vršiti, sam po svojih pooblaščenecih, po svojih prorokih, po svojih učencih.

In glejte, zdaj vas spomnim na to, kar smo prej izvajali. Kristus je bil tako vzvišen, tako popoln, da je nemogoče misliti, da je bil zgolj človek — to smo dokazali. Kristus je sam o sebi pričal, da je Bog, Očetu enak — to smo tudi pribili. Kristus pa ni bil ne samoprevaranec, ne goljuf, njegovemu pričevanju gre torej vera — tudi to smo z dokazi podkrepili. Njegov nauk, krščanska vera, pa je tudi tako vzvišena, tako popolna, da je nemogoče, da bi bila ljudska tvorba, ljudska izmišljotina, temveč je božje delo. To bomo dokazali pozneje. Vrhtega pa je Kristus svoj nauk s čudeži izpričal, torej je njegov nauk res božanski nauk in to bomo zdaj dokazali.

Svobodomiselci seveda, kakor smo rekli izpočetka, menijo, da so čudeži nemogoči, ker se njim nemogoči zdijo — toda če dokažemo, da je Kristus res delal čudeže, potem nič ne pomaga izgovarjati se s tem, da so čudeži nemogoči. Če so se res izvršili, potem so mogoči, naj jaz potem še tako trdovratno mislim, da so nemogoči. In ravno to, da je Kristus res čudeže izvršil, hočemo zdaj dokazati.

Evangeliji.

Res ubogi, bori svobodomiselci! Če bero, ali slučajno slišijo brati, oziroma oznanjevati evangelije, spisane od apostolov, torej od ljudi, ki so vedno okolu Kristusa bili in ki so brez dvoma verodostojne priče, ker so zato, kar so svetu oznanjali, za svoj evangelij tudi svoje življenje tvegali, kar ne delajo goljufi, in ki norci in prenapetneži niso bili, ker so bili sveti, mirni in značajni možje, — če torej svobodomiselci o evangelijih slišijo, se jim večalimanj dopadejo, tako n. pr. nauk Kristusov, da treba vse ljudi ljubiti itd. Ker pa vedo: Če bi priznali da je vse, kar je v evangelijih, resnično, bi morali tudi čudeže priznati, zato trdijo, da ni zanesljivo, kar je v evangelijih pisano; eni pravijo, da so evangelisti, apostoli sami sebe varali v svojem svetem navdušenju, v svoji

verski norosti, oziroma prenapetosti, ali takozvani avtosugestiji, kakor dandanes trdijo, drugi pa menijo, da so apostoli, evangelisti, namenoma varali.

Toda, mladeniči, ni težavno te svobodomislice tudi v tem oziru na laž postaviti. Apostoli niso sami prevarani bili, niso sami sebe slepili, ko so Kristusovo življenje pisali in ga nam v evangeljih sporočili. Nemogoče je namreč, da bi sami sebe goljufali, ko so vendar bili razboriti, trezno misleči ljudje, ki so poročali o stvareh, o čudežih Kristusovih, ki so jih drugi ljudje, vsi judje, Kristusovi sodobniki, tudi videli in sicer toliko čudežev, da je čisto izključeno, da bi bili apostoli sami čudeže pri Kristusu videli zato, ker so si jih sami domišljevali, kakor n. pr. bolnik, ki trpi na blodnjah, vidi pred seboj podobe, ki jih ni, in sliši glasove, ki jih nihče govoril ni. Kajti apostoli so popolnoma verodostojne priče o tem, kar so o Kristusu videli in slišali, saj so sami z Jezusom hodili, njegove govore slišali, njegove čudeže z lastnimi očmi zrl. Zato pravi evangelist Janez tako odločno: »Kar smo sami slišali, z lastnimi očmi videli, kar smo opazovali in z našimi rokami otipali, to vam izpričujemo in oznajamo,« in sv. Lukež, uče in moder mož, torej človek, ki se ne da tako hitro varati, je svoj evangelij začel z zatrditvijo, da hoče vse, kar se je v Kristusovem življenju godilo, natančno in po vrsti zapisati. Kar evangelisti sami niso videli, n. pr. Jezusovo detinsko dobo, to so lahko od matere Jezusove, ali od sorodnikov ali pa od njega samega izvedeli. Pravijo svobodomiselnici, da so evangelisti in apostoli bili neučeni možje, ki niso mogli prav soditi o tem, kar so videli in slišali. Toda, sv. Luka n. pr. je bil visoko izobražen, če so pa drugi bili res tako zelo preprosti, je še velikoveč vzroka, da jim verjamemo — kajti bili so kot preprosti možje čisto zdravi, zdravih čutov, treznega mišljenja in resnicoljubni ter nepokvarjeni. — Nadalje treba pomisliti, da so evangelisti poročali o stvareh, o čudežih, ki so se javno godili — pomislimo n. pr., kako je Kristus Lazarja od mrtvih vzbudil — ko mu je sledila velika množica judov in med njimi celo nebroj farizejev in Kristusovih sovražnikov, ki bi bili njegove čudeže gotovo utajili, če bi bili le mogli! Saj je ravno njim bilo največ na tem, da dokažejo, da Kristus ni Mesija in poslanec Božji, n ravno pred njimi, pred svojimi sovražniki je Kristus svoje čudeže izvrševal, saj je pred sodiščem, pred velikim duhovnom dejal: »Jaz sem javno govoril, učil sem očitno po sinagogah in na trgih, na skrivnem pa ničesar nisem delal. Zakaj torej mene povprašuješ? Vprašaj tiste, ki so me slišali in videli — glej, ti vedo, kaj sem učil.«

Kako naj bi bilo torej mogoče, da bi bili evangelisti sebe varali? Da bi si bili Kristusove čudeže in celo slučaje vstajenja od mrtvih sami domišljevali, samo sami sebe pre-

pričali in si v glavo vbili, da so nekaj videli, česar sploh ni bilo? Ali so kar vsi apostoli — 12 jih je bilo — vsi na enkrat in na enak način bili prevarani? To bi vendar bilo čudno, da bi se 12 razumnih mož tako neumno varalo, da bi videli hoditi po Palestini ljudi zdrave, ki jih je bil Kristus k življenju zbudil, v resnici pa bi teh ljudi niti bilo ne! Da, čuda veliko svobodomiselnici verjamejo, če to verjamejo! In ali so si morda Kristusove čudeže izmišljevali in domišljevali tudi farizeji, njegovi sovražniki, ki bi bili imeli največjo korist od tega, če bi jih bili utajiti mogli . . .

Pa apostoli tudi goljufi niso bili, da bi bili izkušali ljudem nalašč dopovedovati stvari, ki jih ni bilo. Kajti evangelisti so bili poštenjaki, kar se iz njihovih spisov razvidi — saj jih judje in rimski pogani nikoli niso nobene pregrehe mogli obdolžiti, razun te, da učijo in razširjajo evangelij. Taki sveti možje naj bodo lažnjivci? Pomislimo vendar, kako so preprosto pisali evangelije — če bi bili hoteli ves svet prevarati in izmišljotine pisati, bi bili drugače pisali! Saj v evangeljih odkritosrčno pišejo o svojih lastnih napakah, vse povedo, kako jih je Jezus oistro grajal, nikjer sami sebe ne povzdigujejo in največje čudeže tako preprosto, in skoro bi rekel, brez vsakega začudenja opišejo, tako, da takoj dobimo vtis: Ti ljudje resnico pišejo, kajti drugače bi vse čudežne dogodke, o katerih vsak ve in so tudi oni vedeli, da jih ljudje zelo neradi verujejo, veliko bolj na široko orisali in bravec prepričevali. In vrh tega, s kakšnim namenom naj bi bili apostoli varali svet? Zaradi posvetnih dobrin ne, saj vemo, da so za svoje pričevanje, za svoj evangelij smrt pretrpeli, ne zaradi slavohlepa, saj so bili tako zelo ponižani. Pa, če bi bili evangelisti goljufi, ki bi bili svet hoteli pridobiti za Kristusov nauk s tem, da so si čudeže izmišljali, kako to, da so učili in oznanjevali tak nauk, ki je kakor piše sv. pismo, bil judom v spodtiko, poganom pa se je zdel največja neumnost? Če hočem koga za kak nauk pridobiti in si povrh tega še čudeže izmišljam, da ljudi lažje prepričam, vendar ne bom takega nauka učil, ki ljudi takorekoč odbija! In to so apostoli storili! Torej niso ljudi varali niti sami varani bili. Kako moremo verjeti, da je toliko poganov kmalu po Kristusovi smrti in mnogo judov, ki so vendar Kristusa in njegova dela sami videli, se izpreobrnili, apostolom verovalo, da so zapustili vse svoje bogastvo, se odpovedali vsem omamam in nasladam, prejšnji svoji veri in v križ verovali, ubogega Jezusa, judovskega preroka, ljubili, svoje telo mrtvičili in to ne le preprosti ljudje, temveč celo največji učenjaki — kako bi to bilo mogoče, če bi to, kar so apostoli oznanjali in v evangelijih potomcem izporočili, bilo le izmišljotina? In krščanstvo s svojimi nauki, ki so izpremenili lice svetu in ustvarili prosveto, ki še po 1900 letih živi v ljudskih srcih in v družbi, naj bi bilo delo nekaj slaboumnežev in duševno nenormalnih ljudi?

Kristusova čudodelstva.

Pa pravijo nekateri svobodomiselnih modraki: Vse bi bilo končno evangelijem verovati, kajti res je, vsa ta popolna in vzvišena krščanska vera res ne more sloneti na domišljijah par judovskih norcev ali na izmišljotinah dvanajstih goljufov — res — toda vse bi verjel, le čudežev ne morem.

Glejte, mladeniči, kako zelo se svobodomislec razumu, jasnemu pričevanju pameti upira, samo zato, ker verovati noče. Ne, da bi ne mogel, on noče. Kajti kako naj bi evangelistom vse verjel, čudežev pa ne bi? Saj če so evangelisti, kakor smo dokazali v vsem verodostojni, so tudi tam, kjer o čudežih poročajo. Pa pravijo ti modraki: Čudeži, to so nekaj posebnega, o čemur apostoli niso mogli tako hitro in lahko soditi, kar niso mogli tako vestno in natančno presoditi, kakor drugih vsakdanjih stvari. Toda, zato, ker so ravno čudeži nekaj tako izvanrednega, vzbujajo veliko večjo pozornost kot vsakdanji dogodki, in zato so jim evangelisti in Kristusovi sodobniki posvečevali veliko večjo pozornost kot drugim dogodkom, iz česar pa zopet sledi, da so ravno čudeže najvestnejše preiskovali. To vendar ne bomo trdili, da vstajenja Lazarjevega od mrtvih, potem ko je že tri dni v grobu ležal in že trohnel, apostoli in navzoči mnogoštevilni judje niso mogli presoditi, da je res v s t a j e n j e, čudežno obudjenje! Le to pomislimo, da so več Kristušovih čudežev oblaščnije že takrat, ko jih je Kristus izvršil, natančno preiskale. To velja posebno za dogodek, ko je Jezus ozdravil sleporojenega. Naj nihče ne ugovarja, takrat ljudje še niso bili tako napredni in prosvetljeni, da bi bili čudež od natornega ozdravljenja ločili, saj to, če je kdo bil sleporojen, pa je na mah ozdravljen, lahko vsak spozna, da je čudežno, tudi če ni vseučilišča posečal. Res je, če bi danes zopet na svet prišli naši predniki in bi jim kdo pripovedoval in pokazal, kako je mogoče brez žice iz velike daljave brzojaviti, bi to čisto gotovo za čudež imeli — toda, če bi nas kdo prestavil nazaj v Kristusov čas in bi videli iz groba vstati Lazarja, z mrtvaškimi povoji na nogah in rokah, vzlic vsej naši učenosti bi to kot čudež morali priznati in ravnotako ozdravljenje sleporojenčev. Povdarjamo: ravno ta slučaj je duhovska oblast v Jeruzalemu natančno preiskala. To smo že pribili, da je ta oblast lahko spoznala ali se je v tem slučaju zgodil čudež ali ne, kajti n a m a h, n a e n o, b e s e d o se sleporojenci naravnim potom nišo ne takrat ozdravljali, se tudi zdaj ne in tudi nikoli ne bodo. To pa tudi stoji, da bi bili ti jeruzalemski farizeji po svoji preiskavi ta čudež takoj utajili, če bi bili le mogli, saj je bilo ravno njim največ na tem, da ljudem vzamejo vero v Jezusa, ki se je izdajal za Mesijo in farizeje označeval javno pred ljudstvom za goljufo. In vendar — čujte, kako se je ta preiskava godila:

Na trojen način je judovska duhovska oblast ta čudež preiskala; najprej je izpraševala sleporojenca samega in ga skušala z zvitimi vprašanji do tega pripraviti, da bi čudež, ki se je nad njim izvršil, utajil, potem so stariše poklicali in so od njih poizvedovali, ali je ta sleporojenec res njihov sin, ali je res bil sleporojen in kako je prišlo do tega, da je zdaj izpregledal; nato pa so še enkrat predse poklicali sleporojenca in so ga v božjem imenu rotili, naj resnico govori ter mu taka zvita vprašanja nastavljali, da bi ga na laži ujeli, toda ko je on resnico izpričal, niso nič drugega mogli, kot ga prekleti! Vprašamo torej, slovenski mladeniči, ni li način preiskovanja, kakor ga tu navaja evangelij, vesten in natančen, kakor bi ga bolj vestno in natančno tudi danes noben znanstveni zavod, noben zbor novodobnih svobodomiselnih učenjakov ne bi mogel vršiti? Ni li to verna slika novodobnih naših svobodomislecev? . . .

Pa še to pomislimo — Kristusovi čudeži so bili tako javno storjeni in tako vsem ljudem, bodisi njegovim pristašem, bodisi sovražnikom njegovim tako znani, da so se učenci Jezusovi nanje pred ljudstvom sklicevali kot na nekaj samonasebi umevnega. Apostol Peter je že ob svojem prvem nastopu v javnosti pred mnogobrojno judovsko množico tako-le ljudi nagovoril: »Oznanjam Vam Jezusa Kristusa, katerega poslanstvo je Bog potrdil z njegovim vzvišenim življenjem pa z njegovimi čudeži, katere je Bog v naši sredi izvrševal po njem, kar sicer Vi sami dobro veste . . .«

Svobodomiselnici se vzlic tem jasnim dejstvom izkušajo izgovarjati. Tajiti ne morejo to, kar smo dozdaj dokazali, zato pa lovijo drugače pomislekov. Pravijo: Res je to — nekaj posebnega so bila Kristusova dela, a č u d e ž i to niso nikakor bili. Za čudeže so jih ljudje smatrali le zato, ker takrat vsled svoje neizobraženosti in zaostalosti niso poznali vseh natornih sil in so bili pač zelo lahkoverni, kar še danes opazujemo pri preprostih ljudeh. Kdo je n. pr. pred sto leti poznal, kake čudovite učinke zamore imeti električna moč, ako se jo prav uporabi: zdaj pa imamo telefon, imamo brzojav, imamo celo brezžični brzojav itd., pa se nam nič čudno ne zdi, ker pač poznamo te natorne sile in njih učinkovanje. Tako se zdi svobodomislecem, da se dado razložiti tudi Kristusova čudežna dela; kar se n. pr. ozdravljenja bolnikov tiče, je mogoče, da je on bil več zdravniške vede, kakor nobeden izmed njegovih sodobnikov. Tem se je zato seveda zdelo čudežno, kar bi se nam danes čisto natorno dozdevalo.

O, kako je malomiselnost to svobodomiselnstvo! Le pogledimo! Čeprav priznamo, da so ob Kristusovem času ljudje morebiti bili bolj nagnjeni, da verujejo v čudeže kot dandanes, vendar vemo, da so n. pr. farizeji vse mogoče poizkušali, da bi dokazali, da to, kar je Kristus delal, ni čudežno. Saj smo to ravno videli pri slučaju o sleporojencu. In kako je bilo takrat,

ko je Kristus Lazarja po treh dneh od mrtvih vzbudil? Mnogo ljudstva je tedaj bilo zbranega okoli grobišča, ko je Jezus poklical iz groba svojega mrtvega prijatelja. Mnogi so zavoljo tega čudeža, kakor poroča evangelist Janez, v Jezusa verovali, mnogi trdovratneži so šli k farizejem, pa so jim zatožili, kaj je Jezus napravil. Ti so sklicali posvetovanje, pa vzlíc vsem naporom niso tega čudeža mogli izpodbiti. Rekli so: »Kaj naj storimo, ko ta človek toliko čudežev dela?« Če ga pustimo in mu nič nočemo, božo vsi vanj verovali.« Če so torej najhujši Kristusovi sovražniki bili primorani priznati epo vestnem raziskavanju, katero so vršili povrh tega še z velikimi predsodki, da so Kristusova dela bila čudežna, potem je zakrknjen tisti, ki bi mogel še trditi, da Kristusovih čudežev nihče ni s potrebno natančnostjo in nepristranostjo raziskoval, da bi jih kot čudeže mogel spoznati in priznati.

In konečno: čeprav bi bili Kristusovi sodobniki še tako lahkoverni in praznoverni, da tega ali onega natornega dogodka od čudeža ne bi bili mogli razločiti, ostane vendar toliko Kristusovih del, ki jih mora človeštvo, naj bo še tako zaostalo ali pa še tako napredno, priznati za čudežna. O Lazarjevem obudjenju smo že veliko govorili. Kaj pa na primer ozdravljenje stotnikovega hlapca, h kateremu Kristus še šel ni, temveč ga je oddaleč samo z eno besedo ozdravil? Kaj tisti hromec, ki je že 30 let bolehal, pa mu je ena sama Kristusova beseda zdravje vrnila? Če bi n. pr. Kristus bil samo zelo učen zdravnik, bi se bil vendarle lahko tupa tam ali pa gotovo vsaj enkrat zmotil, pa se ni nikoli. In tisti, ki jih je Kristus ozdravil, niso samo za hip ali nekaj časa zdravi ostali, temuč so že dolgo živeli in ga spremljali kot zvesti pristaši ter še po njegovi smrti dolgo živeli, kakor nam izpričuje škof Q u a d r a t u s v Atenah v svojem pismu na poganskega rimskega cesarja Adriana.

Popolnost Kristusovega nauka.

Dradi slovenski mladeniči! Čemu je Kristus vse to delal, vse to storil? Že izpočetka smo povdarjali, zakaj. Zato, ker je na ta način izpričal, da je nauk, ki ga on uči, res božanstven nauk, res razodetje iz nebes, res tista vera, ki grehotnega človeka povzdiguje, da visoko stoji nad vsemi stvarmi, v njih spoznava Boga stvarnika, v svojem srcu čuti Boga očeta, se s svojimi mislimi povspenja do očeta Luči, z vso svojo dušo hrepeni po vekotrajni resnici.

To razodetje — glejte — to je Kristusovo delo . . .

Toda razun Kristusovih čudežev je še dvoje, kar izpričuje, da je Kristusovo delo, to je k r š č a n s t v o, res od Boga razodeto, od Boga započeto, od Boga dano.

1. Krščanstvo je samonasebi brez ozira na to, da je s čudeži in prerokbami izpričano kot

božje delo, tako vzvišeno in popolno, da je nemogoče, da bi bilo sad človeškega razuma.

Krščanstvo je popolno verstvo že v tem smislu, da nam odgoneta vse tiste uganke življenja, ki jih modrijani vseh vekov in časov niso mogli in ne morejo tako povoljno rešiti, da bi človeškega duha in srca zadovoljile. Krščanstvo nas pouči, da je Bog in kako neskončno da je popoln. Uči nas, kaj je namen vsega stvarstva, o čemer preišljujejo in si glave belijo največji učenjaki; pa tudi najubornejši bajtar, pa ne bi ne eden ne drugi prišel nikoli do tega, ako ne bi mu krščanstvo tega pojasnilo. O d k o d s e m i n č e m u s e m, to sta dve najvažnejši vprašanji v življenju in kdor nanjih ne ve odgovora, je boljši, da si konča življenje. In glejte, krščanstvo ve na to jasen in odločen odgovor. Vatikanski cerkveni zbor je o tem tako-le dejal: Edino resnični Bog je vsled svoje dobrote in vsegamogočnosti ustvaril čisto svobodno in nič, tvorni in duhovni svet, mrtve in žive stvari, ne da bi s tem povečal svoj lastni blagor, temveč da razodene svojo popolnost potom dobrin, ki jih stvarstvu izkazuje.« Tak namen ima Bog z nami — in te dobrote, ki nam jih izkazuje, se stekajo vse v eni veliki nezasluzeni, neizmerni dobroti, to je večnem blaženstvu, ki ga bomo nekaj pri Bogu uživali. In kako je to krščanstvo za vsakogar čudovito primerno, kako globoko zadovolji in uteši dušo, ki resnično hrepeni po neskaljeni, neizpremenljivi resnici. Učenjak najde v krščanstvu vedno več globokosti, čimbolj v njem zajema, nasprotno pa preprost človek umeva na podlagi krščanstva najtežje uganke. Otrok, ki zna in razume katekizem, je modrejši kot svobodomiseln modrak, ki nič ne veruje, zna pa vzlíc temu nikoli ne toliko, da bi mogel kdaj reči: Zdaj sem našel resnico; nič več se ne motim!

Nadalje pa kar še največ velja, kdor se po krščanski veri res ravna, ta mora postati najpopolnejši, najsvetejši človek na svetu, kar priznavajo celo najzagrizenejši svobodomiselnici. Koliko modrijanov se je mučilo in koliko več se jih dandanes muči s tem, da bi tako vero tako modrost iznašli, da bi bilo mogoče na njeni podlagi popolno in npravno živeti, pa še nobeden tega ni zmogel. Najhujši brezverec, če dobro dela, zato dela, ker je še nekaj sledi krščanstva na njem! In ni čudno! Kristus je bil prvi, ki je učil in naučil, v čem obstoja resnično popolno življenje. Ko ga je vprašal neki modrijan, pisnar, katera postava je največja, je odgovoril: »Ljubi Boga gospoda svojega iz celega srca, iz cele duše in z vsemi svojimi mislimi. To je največja in pglavilna zapoved. Druga pa je tej podobna: ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe. V teh dveh postavah je vse zapopadeno.« In taka vera, ki je človeštvo šele naučila Boga in ljudi ljubiti, to naj je zgolj človeško delo?